

Barcelona 7 de novembre de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2382 15 cèntims — Atrassats 30

UN BON PENSAMENT

—Quan sigui regidora, el primer que faré serà posar els urbanos a la cuina.

Carquinyolis Berenguer

CALDAS DE MONTBUY

“LA CONFIANZA” Confiteria i Pastisseria

Els Carquinyolis Berenguer es venen en totes les bones pastisseries de Catalunya

Resseguiu el món sencé,
companyies, monopolis,
i en lloc hi ha carquinyolis
com els de *Cân Berengué*.

Són fets exquisidament
i el que els tasti una vegada
durà sempre al pensament
aquella dolçor sagrada.

BICICLETES
Motos

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

Fabricació i reparac'ó de tota classe de Bicicletes

Última creació de la Bicicleta

Magdalena i Teixidor

Comerç, núm. 1
(Davant Palau Belles Arts)

SUCURSAL: Carrer Calàbria
(Xamfrà Creu Coberta)

SALON DORÉ DE LA GRANJA ROYAL

Lloc predilecte del públic distingit

TE-CONCERT

de 5 a 8 i mitja tarda amb musica de Tzigans

Vetllades musicals

de 10 a 12 nit amb extraordinaris concerts
per l'eximi Quintet TOLDRA

Elegants sortides de teatre

de 12 a 2 i mitja de la matinada
amenitzades per l'Orquestrina ROYAL

: El més selecte en el Ram de Pastisseria :
Les últimes creacions en Nates, Cremes i Chantilly

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Eleccions agenes

enim una elecció cada dia. Les hem tingudes a Noruega, a Anglaterra, als Estats Units, i les tindrem, dintre d'un mes, a Alemanya. Quina cosa són unes eleccions? Què és un vot?

Què són uns electors? Què és el votar dematí el bon elector? Totes aquestes interrogacions constitueixen altres tants misteris per a nosaltres ciutadans de 1924. Vagament, recordem que apareixien cartells, molts cartells, per les cantonades, que els diaris sortien plens de titulars i de llistes de noms, que uns homes misteriosos es reunien en uns caus nocturns, pensant i udolant, i que un diumenge corrien més autos, es menjaven més arrossos, uns homes entraven a complir una necessitat electoral, en un portal, i acabada, seguien caminant pausadament, camí del tortell. A la nit, dues o tres cases s'omplien, esclataven discursos i aplaudiments, i *La Veu* publicava una edició extraordinària.

Doncs, això tan senzill, tan monòton i tan sabut, no's pot fer i s'ha anat perdent com una costum i com un trajo que no s'usa. Quan tornarem a votar, que hi tornarem, no sabrem el camí del col·legi, ni la secció, ni el número de la llista, ni si hem de votar dematí o tard, que, naturalment, serà tard. Passarem la convalescència de la malaltia anticonstitucional, i poc a poc, recobrem les forces electorals, s'acostumaran les nostres orelles an els discursos, els nostres ulls a les titulars i als cartells, la nostra memòria a la secció i al número, i un bon dematí dominical ens aixecarem aviat, i votarem dematí, com a bons electors, i comprarem el tortell, que ens pensarem serà el tortell de la victòria.

Mentre aquest dia arriba, que arribarà, fem eleccions des dels diaris. Les fem amb pronòstics, estadístiques i comentaris com si fossin pròpies. Som conservadors, laboristes i lliberals, com abans regionalistes, nacionalistes i radicals. I ens dividim. I ens disputem. I votem, amb vots imaginaris, però votem. Fem, en un mot, exercicis electorals per a que no se'ns rovellin les articulacions electorals.

Mai com ara els nostres diaris s'havien preocupat tant de les eleccions estrangeres. Cada redactor de política internacional és un Pol a la recerca de la justificació dels escrutinis. Que els conservadors han guanyat? Doncs, és per això i això. Que en Macdonald ha perdut? No hi fa res. Ha perdut cinquanta diputats, però ha guanyat vots, i qui guanya vots, tard o aviat, guanya actes.

La guerra va servir per a aprendre geografia. La suspensió de la Constitució ens ha servit per a aprendre política estrangera. Ja ho va escriure el nostre savi doctor Turró. «La fam, és l'origen del coneixement, i qui té fam d'eleccions pròpies, somnia amb que vota a Londres i dematí.»

PARADOX

L'actualitat

Anem al cementiri Nou. No hi tenim cap mort—ni al Nou ni al Vell—que ja és casualitat en els temps que correm, però hi anem perquè no sabem on anar.

El cementiri Nou és ple, no es pot donar un pas.

—Sembla que donguin cupons!—ens diu l'amic que ens acompanya.

—Montjuich exerceix una gran atracció sobre els barcelonins. Vénen avui a veure els morts com van a l'Exposició del Moble o al Stadi.

Per les avingudes del jardí trobem petits grups de gent que vol estar trista arreglant els nínxols amb flors i fanalets.

—A la nit—diu el nostre amic—això semblarà un ball de carrer!

—El que hi ha és molta gent!

—Es que hi han més morts.

—Es clar!

—N'hi han hagut molts en cosa d'un any!

—Sí, sí...

I, lentament, tornem cap a la ciutat que també comença a encendre els seus llums als seus morts.

No pot ésser

No pot ésser que el mestre Lambert faci musica castellana. Per què? Perquè és català.

Això s'ha dit amb motiu de que el mestre Lambert ha estrenat una obra castellana, que per cert està molt bé.

Un diari del matí, escrit en català, preparava una ovació al mestre Lambert recordant als llegidors que el mestre Lambert havia escrit paso-dobles flamencs...

Això, aquest procedir, ens sembla ximple i covard. Es que un music pel sol fet d'esser català ha d'escriure únicament sardanes? Les *czardas* hongareses més populars són les de Monti... i Monti no era hongarès.

Es veu que en certa mena de gent la comprensió i la generositat són defectes.

Proses epigramàtiques

DELS «CONREUADORS DE LES ARTS»

Vosaltres que dueu en l'ànima un raig de llum de l'infinit fet bellesa, avant germans!

Conta el gran Mistral en la *Mireia* que un sant pastor es confessà, i fou tan ingenu que el confessor li digué: «Pengeu la vostra capa en aquella estaca». L'estaca era un raig de sol. El pastor obeí dòcilment i el confessor restà esglaiat davant del miracle de l'home ingenu: La capa es sostenia en el raig de sol.

Així vosal res, «Conreuadors de les Arts»: La fe en vosaltres mateixos i la ingenuïtat estètica farà que aquesta capa pesant que tots portem en la vida es sostingui gràcilment i brilli penjada d'un raig de sol de l'infinit que és la sublimitat de l'art que porteu en l'ànima.

Domineu els perfils, però no us quedéssiu mai en la superfície. Entreu esperit endins i féu-lo resplendir enfora.

DE LA MUSICA

La Musica és l'art més divina perquè és la més humana.

Quan sento Música em sembla que sé estimar més tot el que tinc entorn. Em sembla que les coses són velades d'una claror finíssima que fa que llur essència es transparenti misteriosament.

Hi ha una sensibilitat vibrant en tota cosa que la Musica la fa resplendir.

La paraula—que és la cosa més gran i més sagrada del món—quan és tocada de la gràcia divina del cant guanya en sentiment i en força creadora i esdevé dues vegades santa.

DE L'ARQUITECTURA

Columnes gòtiques, flames erectes i senyorials com el coll orgullós d'una deessa grega. Els arcs tenen la gràcia del perfil d'uns braços en la cadència d'una dansa.

L'art dòric i el jònic poden fer-vos parió, però no us guanyaran en gràcia i delicadesa.

Les naus bizantines s'aclofen estranyades de veure un altar barroc atapeït de motlures i de formes grotesques: àngels de galtes de pa de ral i sants desenrotllats amb exuberància de membres.

Però per a satisfer els misticismes i els recolliments devots de qui en sigui joiós, em plau la sobrietat i la justesa gràcil de l'art romànic que apar que la pedra s'encén de devoció humil i que les figures dels capitells resen silencioses en la pedra i apar que la pedra

s'emboteix i les figures es mouen representant les passions i els sentiments que l'enginy humà gravà en la pedra.

SALPER

TRIBUT A UN MORT — LA COSA VA PRIMETA

A les «Galerías Dalmau» es pot veure una notable exposició pòstuma del malaurat artista barceloní en Joan Brull, qui va morir jove encara i en plena ascensió del seu art ingenu i noble.

En Brull era un pintor-poeta; un artista impressionable que vest a els temes pictòrics amb una emoció i un sentiment exquisits; el nu i els paisatges eren el seu fort; i quina dolçor, quina harmonia no sabia trobar en uns i altres!

Fa ja uns anys que es mort el pobre Brull, i avui en veure reunida una part de la seva obra delicada i ferma a la vegada, ens donem compte de que era un pintor de vàlua, un artista original que sabia posar en totes les seves obres, per senzilles que fossin, la marca de la seva personalitat.

Ens sumem de bon cor al tribut d'admiració i respecte que en Dalmau ha volgut retre al delicat pintor.

**

Mossèn Soler és un capellanet rural molt trempat que té una gran afició als pinzells i a les coloraines; ço fa que d'escapada se'n vagi a córrer per la Costa Brava, en un de quins poblets viu, per tal de pescar alguna nota de marina o de paisatge que després vesteix amb tons virolats i amb bastanta traça per enviar-ne, de tant en tant, un arreplec al «Saló Parés», on ara mateix hi té una exposicioneta que es deixa mirar.

Mossèn Soler no és pas encara un artista format, però penso que pot esser-ho aviat, car reuneix tres bones qualitats: cop d'ull, manetes i voluntat; així ens ho demostren, entre altres, un carrer soleiat, un paisatge de pins i una vista de Tossa, la vella, encertada de llums i de distàncies, encara que una mica retallada.

Arribarà el pintor allí on vol?

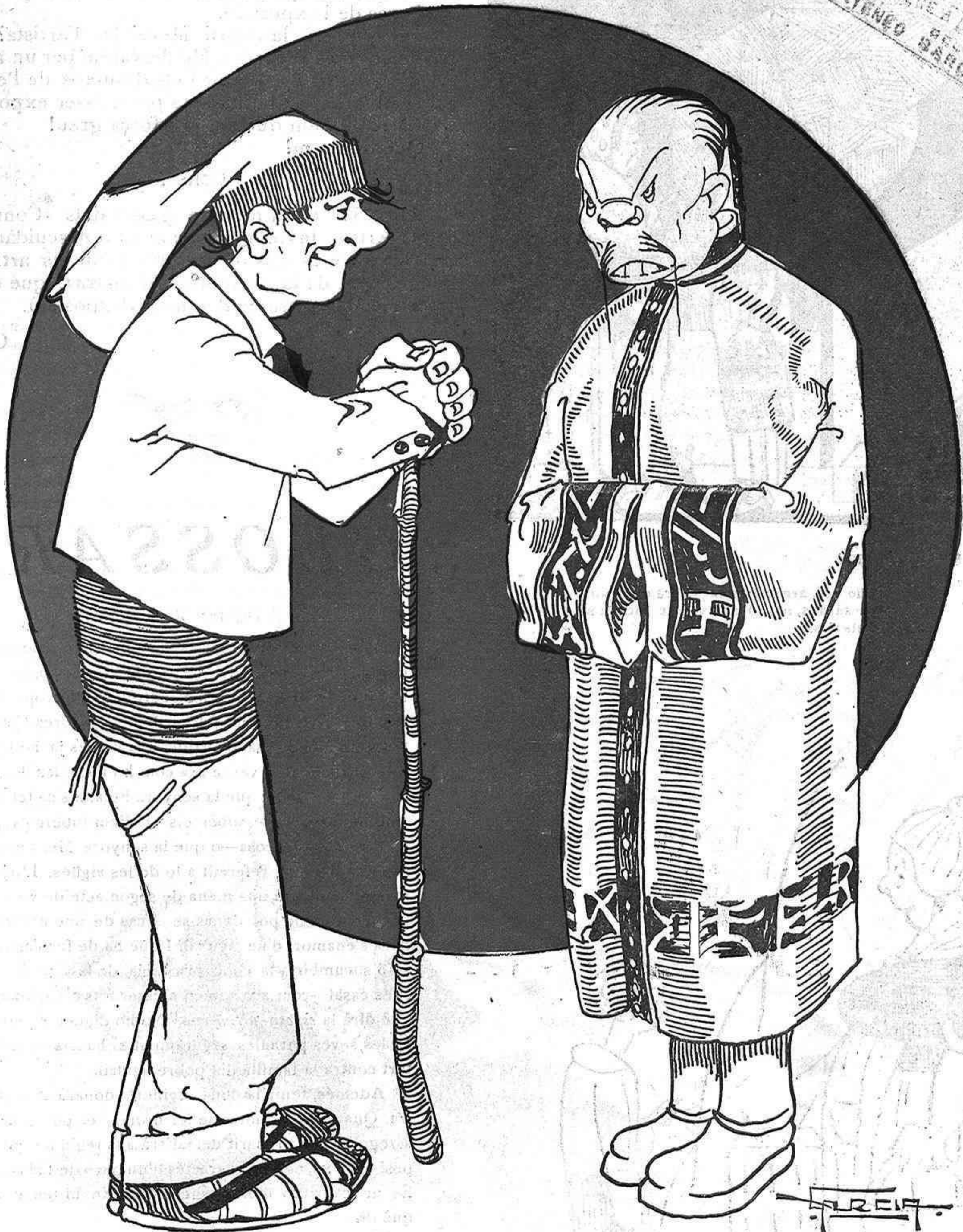
Ell sap prou que *Repicar i anar a la processó, no pot pas ésser.*

**

Dos artistes estrangers, el pintor Jordi Liebhart i l'escultor Carles Bocssenecker comparteixen el salonet de «El Camarín» amb un grapat d'obres respectives.

Sense pensar-m'hi gens, em quedo amb l'escultor, perquè és un xicot de traça i de bon gust; aquell caparró d'una catalana, en marbre, i aquella altra catalana que va a la font amb el càntir a la mà, són ben de casa, així com l'*Eva* de bronze, resulta un nu bonic i ponderat, encara que potser no diu tot lo que tindria que dir.

Les pintures d'en Liebhart, sí que en diuen poques de coses! Potser és que jo em vaig tornant dur d'orella i ja no m'hi arriben les veus febles i estranyes; el

PER TOT EL MÓN ÉS IGUAL

—Creu-me, company, amb cua o sense cua, a tots se'ns enganya com a xinos!

DE SUBSISTÈNCIES

—Ja ho veu, ara ens volen vendre el bacallà!
 —A nosaltres, no, dona! Avui de bacallà només en mengen els rics!

LA INNOCÈNCIA INDISCRETA

—I ara que la vida va tan cara també encarreguen els nens a París a casa seva?

certus és que llevat d'una vista de *Barcelona*, encertada i un *Paisatge andalús* ben enfocad, quasi no he entès res de l'exposició.

De qui serà la culpa? Meva? De l'artista? No tinc pas temps d'esbrinar-ho. Ho deixarem per un altre dia.

Els gravats del pintor i els dibuixos de l'escultor em semblaren també fluixets per a ésser exposats.

I a fe de món que em sap força greu!

Què hi farem!

OMISSIÓ

Al parlar en el numero passat dels «Conreadors de les Arts», involuntàriament ens descuidàrem d'en Guinart, que és dels que té més facultats artístiques. Fem esment de la seva obra *El mercat*, que és de les coses més interessants d'aquesta Exposició.

C. ARBÓ

:: GLOSSARI ::

LIS DONES REGIDORES

Ja deuen estar enterats de que anem endavant, de que progressem, de que, per moments, ens posem a l'altura de les nacions més europees d'Europa. Ens hi posem tant que fins tindrem dones regidores. Compteu si serà una cosa divertida! Els homes ja ho feien prou malament, a veure ara com ho faran les dones!

Sentirem a dir que la senyora Fulana s'ha fet rica amb un negoci de tubèrcols—i diem tubèrcols per no dir una altra cosa—o que la senyora Mengana no sap una paraula referent a lo de les aigües. L'Ajuntament semblarà una mena de segon acte de vodevil, perquè, que no pot donar-se el cas de que una regidora s'enamori d'un agutzil? I que ha de fer l'agutzil, sinó sucumbir a la concupiscència de la superiora? I si és casat—com acostumen a ésser tots els agutzils—què dirà la *esposa ultrajada*? No ho diguem, perquè en les seves paraules segurament hi hauria un insult tort contra la família del pobre agutzil.

Ademés, tenir la dona regidora donarà molt *postín*. Quan arribi l'hora de fer broma, es pot gairebé assegurar que el marit demanarà a la regidora que es posi la faixa, com si es tractés d'un puro de l'Havana. Es un capritxo molt respectable. No hi tenim res què dir.

Es clar que serà molt trist que ella, la regidora, tingui la vara. Una vara en mans d'una dona és una cosa molt sèria. Però nosaltres, de totes maneres, tindrem altres compensacions: un destino a l'Ajuntament d'aquells que només hi has d'anar a cobrar, passe de regidor-consorte pel tramvia, viatges a Madrid...

I sobretot, el que ens donarà més alegria serà poguer dir als amics:

- Aquest vespre estic compromès, Tinc una cita.
- De negocis?
- D'amor!
- Amb qui?
- Amb la regidora del districte tercer!

XARAU

Glosses sensuals

EL GENOLL

Joia exquisida del genoll rodó
 auriolat d'una blancor de puntes
 saltironaires de la temptació.
 Deixa-m'hi escórrer les meves mans juntes
 perquè el contacte encengui la passió
 i senti el goig d'aquestes carns suaus
 tan delicades i tan blondes.
 Oh capitell sumptuós dels grans palaus
 de la Luxúria! Tens delícies fondes.
 Les cames són les columnes divines;
 sobre el genoll comença l'arc diví.
 Deixa'm palpar tes belles formes fines
 que el cap em roda i no em puc contenir.
 Genoll superb, ets flama temptadora,
 inici de pecat, foc de passió.

La roda de les puntes saltadora
 et fa més sensual i més rodó.

LA CINTURA

Amfora plena de plaers divins
 que la delícia t'ha tornat ventruda,
 gerra florida que portes a dins
 la fruita santa que et fa boteruda.
 Oh, la cintura que ets com una nau
 que poc a poc va fent el llarg viatge
 i dus a port l'infantament suau
 i restes reposada. Creix l'imatge
 i, reposada, esdevens més nau.
 Esdevens gràcil una volta més
 perquè l'amor i la passió aforades
 blinquin les carns damunt tes carns rosades
 mentre en la boca cremi ardent el bes.
 Ets gerricó graciós en la fadrina,
 perfil d'exquisitezes sensuals,
 ets reblegada i torta en la padrina,
 però serves les formes immortals
 de la fecunditat que t'abultava
 i ets lassa de tants fills com has tingut,
 cintura gràcil en mes mans esclava,
 gerra de foc i mel de joventut.

ELS PITS

Blanca finura de sensualitat,
 coloms suavíssims d'ales plegades
 que el vol heu aturat
 rendits de les besades.

Hola.

L'ESCOLA DE L'AMOR

—Em va dir que jo era el seu primer novio. Però que besava tan bé perquè ho havia après a les pel·lícules!

Raïms de joia exuberants,
 pomes sensuals, delícia fina,
 tremoladissos en mes mans
 mentre el meu rostre s'hi reclina
 cec de carícies delirants.
 Com m'encomano la passió
 mentre amb la mà us faig una isanyal
 Teniu la forma de turó
 on s'hi podria fè *El Sermó*
de la Muntanya.
 Sou dolçament arrodonits;
 la joventut forta hi ressona.
 Així que li apunten els pits
 l'adolescenta esdevé dona,
 M'embriagueu més que el vi dolç
 i foll d'amor i de delícies
 em roda el cap i em crema el pols
 i vull dester-vos a carícies.

SALVADOR PERARNAU

Les gitanetes del tramvia d'Horta

Cada diumenge a la tarda prenc el tramvia d'Horta per anar a matar el temps a casa d'uns amics on m'hi sento tan bé com amb la pròpia família.

Cada diumenge a la tarda goso unes quantes meravelles que les duc quietes sota la post del pit. Contemplo ràpidament la catedral futura; aquesta obra genial d'en Gaudí, aquest poema de pedra que frisa i canta i parla pujant amunt; aquest ressó de Bíblia tot just intencionat. Pedres morenes que parlen a l'esperit, no d'ideologies arbitràries, sinó de realitats de l'enginy humà. No hi veiem la catedral futura amb un joc de canonges i columnets d'encens i amb ritus i cerimònies a dintre, no; hi veiem la pedra que s'encimbellava i prega tota so'a de cara als espais infinits, plens de llum; hi veiem paraules i oracions de pedra que ratllen els núvols i van per l'espai amb la gràcia divina de l'art immortal.

I el tramvia arrenca altre cop fins a la parada del carrer del Dos de maig. Aquí fruïm la visió ràpida de les gitanetes del tramvia d'Horta. Són morenes com aquelles pedres del temple de demà. Semblen un esbuig de figures que s'hagin escapat de la Bíblia: les espigolaires amigues de Ruth i Noemi, o les serventes de Judith o d'Esther; les esclaves de l'antic Egipte o les perdularies del pler a les riberes de l'Eufrates. O bé—si acàs ho preferiu—estampes del Koran.

Porten la pols dels mil camins que han resseguit i canten cançons de fam i de migranya. Diuen la bona ventura, salten i dansen, toquen les castanyoles i demanen almoïna. És un espectacle grotesc, però que té la seva bellesa.

Els gitanos són una gent que van pel món amb el pap ple d'astúcia i de picardia. Riuen i ensenyen la

blancor de les dents que es destaca en els rostres quasi negres com un llampec entre núvols. Les gitanes, sobretot, són una cosa empipadora, agafallosa; una cosa que s'enllagasta i no te les pots treure de la vora. Et fan una música poca-solta entre *guapo* i *resalao* i el *quieres que te la diga* que et deixa més desballestat que una sessió de *Jazz-band*.

Però les gitanetes del tramvia d'Horta no sé què tenen de simpàtiques. Són tan miserioses com les altres, són tan negres i tan impertinents; però, potser és l'ambient de tarda de diumenge que sembla que àdhuc el sol té una lluentor de riulla, o potser és la joia que duc en mi que me les fa veure simpàtiques.

Descalces, espellifades, amb el manyoc de cabells esbullats i bruts, m'ha semblat que per damunt llurs carns morenes s'hi escorrien les roentors estivals i les gelades hivernenques, els bofaruts polsinosos i enverinats dels camins, dels viaranys i de les amples carreteres. M'ha semblat veure-hi l'ombra d'un pont amb la fumerola que s'escampa vers un canyer i un pla de pins en els afores de les viles, dos esquelets de cavall vivents, un carro de draps que els fa de barraca i el torrentot que plora al costat, afinant més el seu cant que no pas la guitarra destrempada per a matar l'oci.

Aquestes gitanetes del tramvia d'Horta, com totes les gitanes del món, han vist més meravelles naturals que elles no pesen: Quants i quants fills de la ciutat pomposa no saben què és sentir la pluja batent ni l'enlluernada i l'espetec del llamp, dormint austera-ment sota l'arc d'un pont o entefurat entre roquissars on no hi arribi la pluja! Quants i quants fills de la ciutat no saben què és veure sortir el sol damunt les planures o davant la mar inquieta! Quants i quants no saben què és sentir l'esglai de la nit trega plena d'ombres vagaroses, sota una lluna plena que riu tota la nit com una lirona, mentre la fredor entra al moll de l'os, barrejada amb por i una son dolça, dolça!

Però el diumenge a la tarda, aquestes quantes gitanetes acudeixen a la parada del tramvia d'Horta i entre repics de castanyoles, bonaventures i *garrotins*, esperen la moneda negra com la seva pell d'aram per a entornar-se'n a seguir els mils camins de la mala ventura entre ventades i tempestats que assotin llurs carns de raça de Caïn malaurada i per a passar indiferents, sempre indiferents, entre les meravelles sublimes de la terra.

No saben d'on vénen ni on van les gitanetes del tramvia d'Horta, però entre camins i poblats tenen la vida empolsinada i una cançó que té el regust de tots els camins i de totes les terres.

JOAN D'ALIÓ

ROMEA

En Rusiñol ha estrenat un acte, *Tenoriades*. *Tenoriades* no és pas una obra de circumstàncies com hauria sigut en altres mans. És, senzillament, un sàinet més d'en Rusiñol, un sàinet amb tota la gràcia característica del gènere.

Naturalment, en Rusiñol a l'escriure *Tenoriades* no es va pro-

CANINA

—Aquest gos diu que és policia?

—Sí, senyora, però ho dissimula perquè és de la secreta!

posar altra cosa que fer riure al públic. Pot haver-hi una intenció més bona que aquesta d'en Rusiñol? Creiem que no.

L'home que es proposa fer riure a la gent es sempre una bona persona, una persona plena de bones intencions. I compteu si n'ha fet néixer de riallades en Rusiñol durant la seva vida! I durant la seva obra!

Aquestes *Tenoriades* d'uns nois de Sabadell i Terrassa són un model de gràcia, un xic grotesca—com és de llei en el gènere—i d'observació.

Molt justa la interpretació.

NOVEDADES

Lo que va de ayer a hoy és una comèdia dels senyors Ramos Martín (A.) i Ferraz Revenga, que ha musicat el prolífic mestre (sic) Guerrero). Cal fer constar que aquest Ramos Martín no és el de *La Montería*, i cal fer-ho constar en bé seu.

El primer acte de *Lo que va de ayer a hoy* té lloc en el pati d'una casa de veïnat, durant la primera dècada del segle XIX. El general Murat, el cunyat de Napoleó, ha entrat a Madrid amb el seu exèrcit. El baix poble espanyol—majos, chispersos, manolos—està rabiós contra l'invasor. S'abomina del rei José i dels josefins; se li diu el *Tuerto*, i tenia dos ulls ben envejables; se li diu *Pepe Botellas* i era abstemi. Tots desitgen que torni el vil Ferràn VII... Tot això, tot aquest patriotisme tronat i poca-solta, ens sembla bé en una obra de la poca importància de *Lo que va de ayer a hoy*. No era cosa de dir la veritat: que entra el baix poble, tan lloat per aquesta mena de gent que diuen que escriuen cuplets, era on els francesos es proveïen de traïdors, espies i agents provocadors.

El segon acte passa avui en el mateix pati de la casa de veïnat i entre uns personatges que volen ésser els mateixos de l'acte anterior en quant a sentiment i a simbolisme. Perquè això de *Lo que va de ayer a hoy* vol ésser una obra simbòlica... abusant un xic del patriotisme. D'un patriotisme de gènere petit.

Els llibretistes no han sapigut donar al primer acte tot el color i sabor que podrien donar-li: tractant-se d'una època tan pintoresca, de la que fins el senyor Periquet, escriptor mediocre, ha sapigut treure partit; ni al segon aquella gràcia un xic granulada pròpia del sainet en que és mestre l'Arniches.

De la música val més no parlar-ne. El senyor Guerrero, que és capaç de posar en solfa *La Divina Comèdia*, és el music més desaprensiu i banal que coneixem. És clar que ell no es deu proposar ésser un innovador de la sarçuela, però, vaja, es pot tenir un xic més de respecte. No ho sap el senyor Guerrero que en les darrieries del segle XVIII i a començaments del XIX es ballava a Madrid el *vito*, la *cachucha*, el *bolero*, el *alza, olé*, etc., etc. Doncs, perquè sona igual la música del Madrid goyesc que la del Madrid de la *moto* i el *Tupí*? Decididament, el senyor Guerrero, com a music, no ens mereix cap mena de respecte.

Però, qui sap! potser és una bona persona!

BARCELONA

Si es pogués fer la crítica d'una obra com *Los sabios* dient: *Es una animalada*, nosaltres faríem així la crítica de la última comèdia del senyor Muñoz Seca, estrenada, per desgràcia nostra, en el teatre «Barcelona». Quin dia es convenceran els còmics castellans que aquí aquesta mena de comèdies no ens fan gràcia?

TALÍ

Por los hijos. Heu's aquí el *Foc nou*, la bellíssima comèdia dramàtica del nostre Ignasi Iglesias, que ha traduït amb molt amor l'Anfós Nadal. Ara la gran actriu Rosari Pino, d'un tan noble historial, ens ha fet conèixer aquesta versió castellana d'una de les obres més notables del nostre teatre.

No cal parlar ara de l'obra perquè ben reconeguts són els seus mèrits. Diguem, però que, la traducció de l'Anfós Nadal, està feta amb un amor i una correcció no gaire comuns en aquesta mena de treballs.

ELS RICS

—Ara a casa tenim ademés del fonògraf i la pianola, radiotelefonía. S'ha de fer molt soroll si es vol passar per ric!

La Rosari Pino va estar meravellosa d'expressió, de gest i d'entonació. Poques vegades hem vist una tan perfecta identificació amb el personatge com ara amb motiu de *Por los hijos*, estrenada en un teatre que, malgrat l'actuació de l'eminent actriu, es veu buit cada dia. I és que la gent no hi va perquè els molesta la presència—insoportable—de l'empresari.

PER A ACABAR

Hem vist el programa del Liceu de la present temporada. No el tenim al davant aquest programa, i per això no podem donar noms d'autors ni títols d'obres. Però podem dir que tot és de primeral—El passat dimecres es va celebrar un dinar en honor de don Fidel Iglesias, el representant a Catalunya de la «Societat d'Autors». Es van reunir més de cent cinquanta autors. Tots tenien cèdula. No cal que diguem res més.

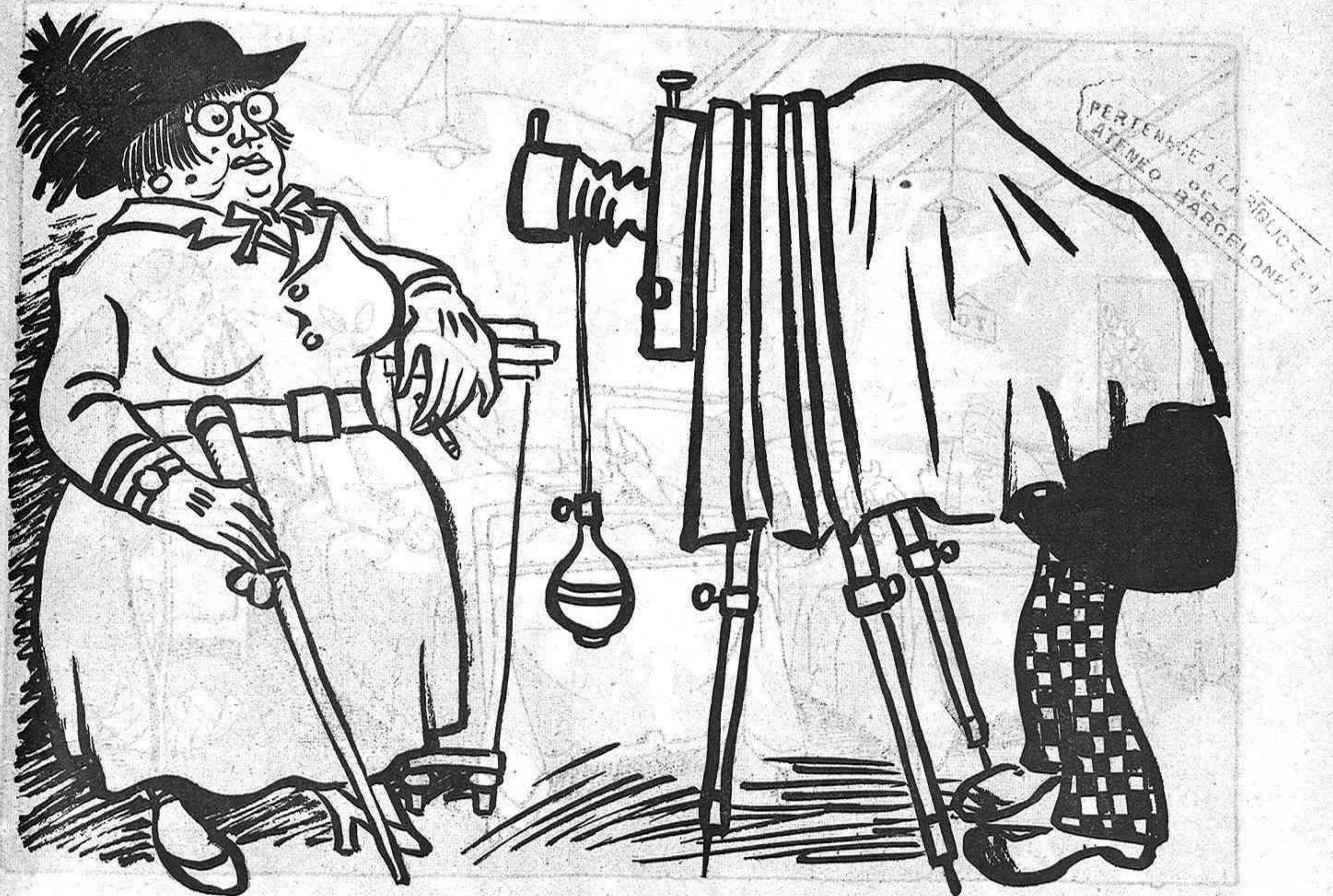
Bob

FUTBOL

Barcelona - Atlètic de Bilbao

Els partits jugats entre catalans i nortenys, sempre tingueren un interès remarcable, no solament per partidaris d'uns i altres, sinó també per tots els que per les qüestions futbolístiques s'interessaven. Llurs lluites, en el camp de joc, s'assenyalaren sempre

LES DONES REGIDORES

—Sobretot que se'm vegin les borles!

pel desig de mostrar a quí corresponia la supremàcia del futbol espanyol; si el practicat per nortenyys o al dels catalans. I tots sabem que genuina representació d'una i altra classe de futbol estan representades, respectivament, per l'*Athletic* de Bilbao i pel *F. C. Barcelona*.

Desgraciadament, aquest interès no s'ha presentat, en els partits que dissabte i diumenge es jugaren al camp de Les Corts—més que a mitges. I diem a mitges, perquè solament el segon partit oferí un interès relatiu degut a que el *Barcelona* presentà un equip que algú qualificà amb el nom de «Terci d'estrangers» pels molts que n'hi formaven part. Per això els que acudiren al camp amb desig de veure defensats els colors blau-granes per catalans, no estigueren conformes amb aquell «surtit» d'anglesos... fins que finalitzà el partit.

Del primer dia es pot dir que d'uns i altres agradaren solament porters, defenses i mitjos, i encara amb excepcions: dels mitjos bilbains en Hierro, i dels catalans l'Elias no convenceren a ningú. Les ratlles davanteres atlètica i blau-grana tampoc donaren tot el rendiment que d'elles es podia esperar. Ambdues patiren del mateix defecte: manca de compenetració, que si no fou tan visible en la catalana—que es mostrà més perillosa que la contrària durant tot el partit—no arribà a l'altura de llurs darreres magnífiques actuacions...

El segon partit sigué altra cosa. El *Barcelona* es presentà reforçat amb tres professionals anglesos. Per altra part els bilbains modificaren la composició de la ratlla davantera. Una i altra cosa i el desig mostrat, per tots d'aconseguir la victòria, donà per resultat un bon, un excel·lent partit que part del públic no sapigué apreciar com calia. Els davanteris nortenyys mostrarent-se peri-

llosos en tot moment; llurs atacs, que provocaren difícils situacions davant de la porta del *Barcelona*, obligant an en Plattko a mostrar llurs immillorables condicions de porter; mitjos i defenses, tingueren una incansable actuació, i en Vidal, tan segur com el dia abans, ens donaren la impressió del verdader *Athletic*, és dir, la del bon equip que coneixiem.

Del *Barcelona* tots compliren com a bons... si treiem el mig centre que ens semblà senzillament dolent, incapaç d'ocupar un lloc tan difícil en un equip com el *Barcelona*. En canvi no dubtem en qualificar al davanter centre i a l'interior esquerra com a boníssims, com a grans jugadors, malgrat se'ns pugui titllar de lleugers en pronunciar aquesta opinió. El temps dirà. !

Els partits finalitzaren en un empat a zero *goals* el primer i amb una victòria del *Barcelona* per un *goal* a zero, entrat per l'Hills, el segon.

Els arbitratges: el del senyor Llobera, com sempre, ço que vol dir immillorable. El del senyor Vilalta, malgrat llur reconeguda fama, patí en aquesta ocasió de molts defectes.

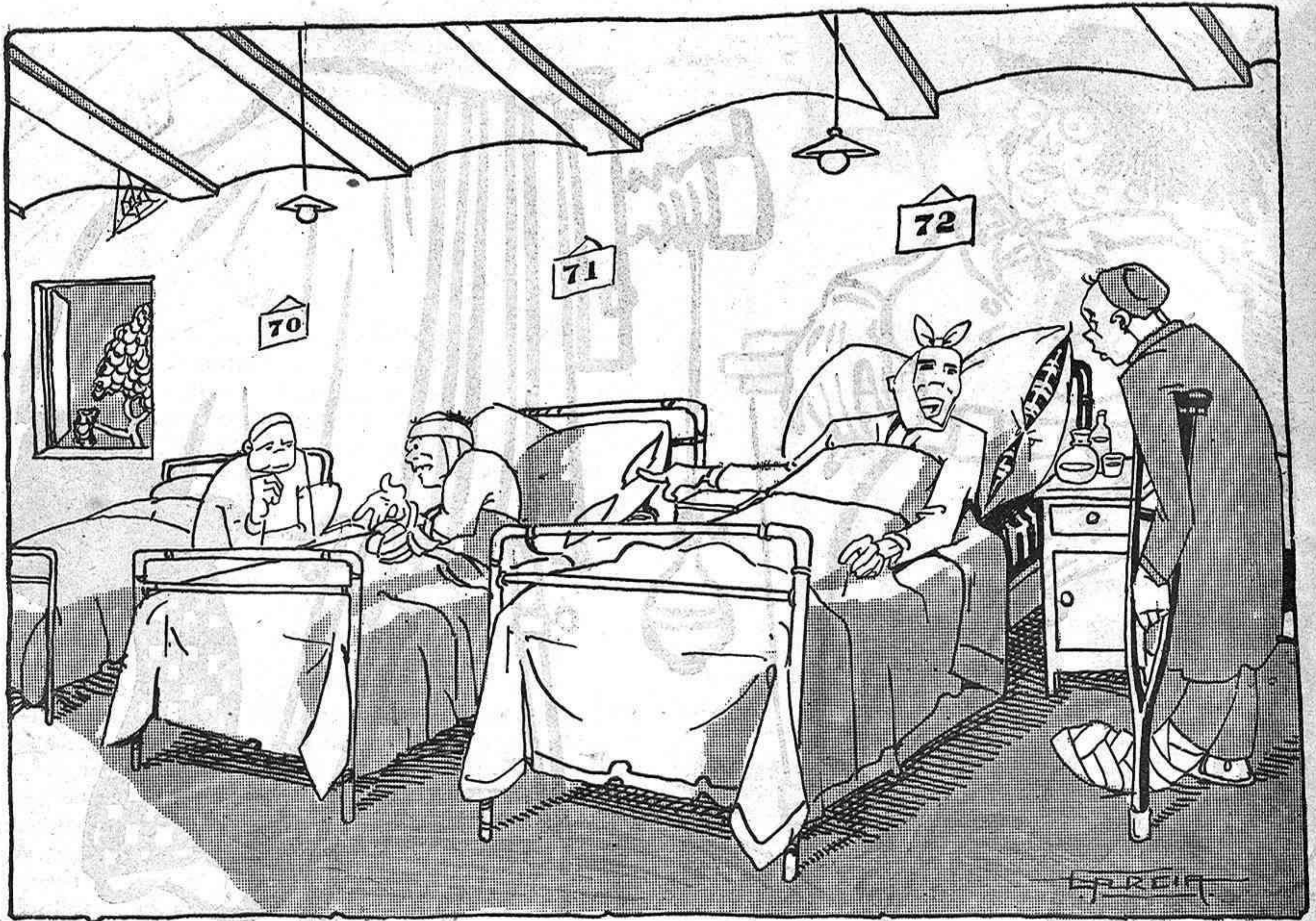
FERRAN

Aquest número

ha passat

per la prèvia

censura militar

EL TRÀNSIT RODAT

—A mi em va aixafar un auto!
 —A mi un òmnibus!
 —A mi un tramvia!
 —(A mi m'han aixafat la guitarra!)

A una dona

Tu que ets aquella dona folla
 que li diuen la bagassa
 i ferma'ls homes amb argolla
 de carn que put i amb la carcassa
 que de tan blanca perd la vida
 i un a un lliga els cossos
 que després són carn podrida.
 Tu que als llavis tens verí,
 i és foc ton cos, i l'ànima encén
 del que el plaer vol fruï;
 la que a un ritme es va fonent,
 com es fon el gel al sol,
 i després el vent
 se l'endú, car la terra no la vol.
 Tu que ets l'insomni i el mal vici,
 amb la fal'lera de tothom aimar;
 la que es llença al precipici
 pels besos folls que fan gelar;
 tu que ets la mort, la carn podrida,
 l'argolla i el verí refinat,
 sies en tot hora maleïda
 perquè els teus braços m'han lligat.

ESQUELLOTS

No hi hem cregut mai amb la noblesa d'un títol. La noblesa és una cosa que ve de més endins.

La noblesa que no ve del cor i del seny és tinta morta i paper tacat inútilment.

La sang no ens interessa que sigui blava o verda—encara que creiem que la veritable sang és vermella—ens interessa que sigui brava i que es conegui que passa pel cor.

Continua encara l'enderrocament de les barraques baix les ordres del baró de Viver.

Volem creure que, portats per bons sentiments, als que se'ls ensorra la barraca se'ls deu abonar l'import que és fruit de les seves suors i dels seus neguits, i se'ls deu donar alberg.

Si és així, això representa una carga i una morbositat a l'hisenda de la ciutat oposades a l'afany actual d'economies. Si no es fa així palesa un mal cor i uns, mals sentiments gens propis del qui ostenta orgullosament un títol de noblesa.

Encara hi ha gent ximple i per això no es pot fer res. Encara hi ha gent que es fa treure la planeta i que li preocupa si ha nascut pel març o pel novembre. Ens sembla que la planeta ja ja

M. V.

ASTRONOMIA POPULAR

Marte enfadat perquè ni a l'altre món el deixen estar tranquil.

massa temps que la sabem de memòria. Sabem de memòria tota la planeta de nostra ciutat compta! Escombraries, pols, fang, Pirineus per les Rambles, rebentada de carrers, puja de subsistències, ensorrament de vivers, millor dit, de barraques, i multes, moltes multes, o sinó pregunteu-ho al senyor Marimón i al tinent d'alcalde de Gràcia. I encara hi ha gent que es fa treure la planeta. No els seria igual que els treguessin el fetge de rajada i els espolsessin un poc la maselleria?

En Mussolini fa pocs dies que ha cantat a Milà. Ha fet un discurs d'aquells seus, tan exaltats. Segurament faria la competència als de l'«Escala», perquè en Mussolini és un tenor que canta de falset, sempre de falset, i se li veu la de sota que la porta negra.

En Mussolini hauria estat en caràcter si hagués cantat un «Dies irae» a la memòria de les quatre mil víctimes que ha causat la seva política nefasta. Hauria estat oportú abans de Tots Sants.

Copiem i traduïm de *La Epoca*:

«Els Governos d'homes eminentes apolítics, ens semblen una calamitat. Aquests homes, quan fins el dia 13 de setembre roman-gueren allunyats de la política i no s'acostaren a ella per prendre-hi part o per censurar-la, per aplaudir o per protestar, per ésser tradicionalista, constitucional, republicà, socialista o comunista, és, senzillament, perquè no sentien vocació. I sense vocació no s'està a la governació d'un país, i si s'hi està no és per governar, sinó per fer tonteries.»

Assabentem als llegidors que els interressi que el senyor Marimón, el de les multes als autos, està en perfecte estat de salut sense cap novetat. Les ferides rebudes dissabte a conseqüència de la topada de l'automòbil on anava, foren molt lleus.

Ara més que mai el senyor Marimón desplegarà les seves activitats respecte als autos.

La Junta d'Abasteixements ha publicat una nota sobre les existències del bacallà.

La nota comença així: «Per tal de tallar abusos que es podrien cometre...»

Entre moltes altres coses, igualment interessants, el doctor Jaume Font i Montero parlant d'en Martínez Vargas diu en la revista *Mayórica*: «Hombre regordete, cabeza grande, cara llena (?), extremidades cortas, estatura baja, constitución fuerte y resistente, hiciéronme ver y palpar el retrán: *En los potes pequeños se guardan los mejores ungüentos*».

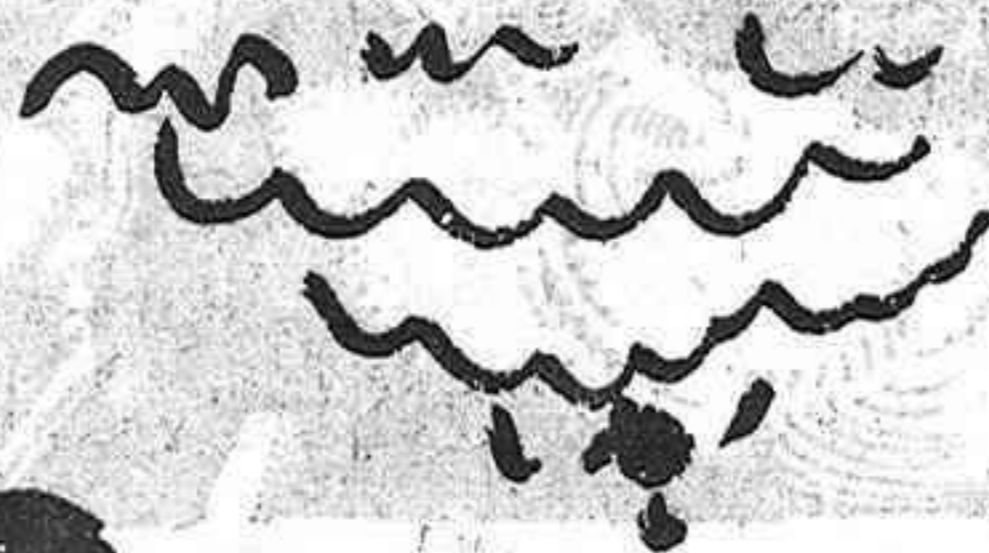
Això dels pots petits de vegades és veritat. Els francesos en diuen *pot de nuit*.

Tenim dues coses que no s'acabaran mai més i ja comencen a empipar massa al públic, que són les obres del *Metro* i l'assumppte de les tres nenes desaparegudes.

FLOSOFIA BARATA

—Qui ho diria que de la porqueria se'n viu tan bé!

FLIRT

—Sap que vostè és un fresc?
—Senyora, crec que tal com va vestida la fresca és vostè.

Quan serem vells i xacrats potser veurem inaugurar el *Metr* i quan s'inauguri el *Metro* encara es parlarà de les nenes desaparegudes.

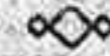
Veritat que ja seran nenes àvies, però com que criatures neixem i criatures tornem, no tindrà res d'estrany.

El novembre és el mes trist per excel·lència. Passa pel damunt de les coses un bes càlid de mort. La mort de tantes coses que esperem amb ansietat ens la porta el novembre.

Es el mes de preparar els paraigües perquè acostuma ploure més que mai.

Estem segurs que durant aquest mes caurà un xàtec dels forts. Un dia o altre ha de caure.

Ja estem ben apanyats, ja. Les subsistències més cares que mai, les Rambles una calamitat, el *Metro* que no s'acaba, el Marroc que ara va bé, una miqueta de por a les nits i unes quantes multes més en Marimón.

Ja estem ben apanyats, ja. I vigileu que no us ensorrin la barraca

L'Ajuntament nou té el projecte de fer una gran plaça davant l'edifici de l'estació del Nord, per tal d'embellir aquell lloc, descongestionar la circulació de vehicles de tota mena i facilitar la dels milers de persones que entren i surten de l'estació i van a peu, amb perill, ara, de prendre mal.

Em sembla bé el projecte de l'Ajuntament nou; només tinc por de que es mori de vell sense passar de la condició de projecte.

EN PREMSA:

Almanac de L'ESQUELLA per a 1925

E. C.: Aquells versos que "ens" envia ens han agradat molt. Però vagi amb compte, que ens sembla que un tal Gutiérrez de Cetina els hi ha robats i els ha publicats en castellà.—M. S. B.: No pot anar.—J. F. R.: No és això, senyor. Es que són vulgars... i ademés estem carregats de versos!—Toni: Ho publicarem, però amb el nom.—F. S.: No pot anar.—J. J. C. (Mataró): Es vulgarot.—J. M.: Va arribar tard.—F. C. P. (La Bisbal): Es massa trist!—Oliveta: El dibuix no és prou correcte.—B. N. S.: No fa pel nostre periòdic.—E. P.: Anirà, com desitja a l'Almanac de *La Campana*.—E. M. C.: Lo mateix li dic.—Ll. C.: Ho sentim molt, però no pot anar.—P. R. F.: Massa tard!—J. T. S.: Igualment li dic.—T. R. B.: No pot anar.—C. R.: El mateix li diem.—M. de la C.: Van els versos. L'original de l'Almanac el necessitem desseguida.—A. R. G.: Ho sentim molt, però no pot anar.—E. A.: Anirà.—L. N.: El vers no va. Lo altre anirà a *La Campana*—Noi dels sonets: Van dos.—A. I.: Agraïm la bona bona voluntat de vostè, però el que envia és defectuós.—F. G.: Va. I gràcies.—M. B.: Es llarg i poc interessant.—M. S. B.: Anirà.—J. P. M.: Per l'Almanac no podem admetre més versos.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Acaba de ponerse a la venta el popular libro

El Año en la Mano

Almanaque - enciclopedia de la vida práctica para 1925

El Año en la Mano

para 1925

publica el siguiente SUMARIO:

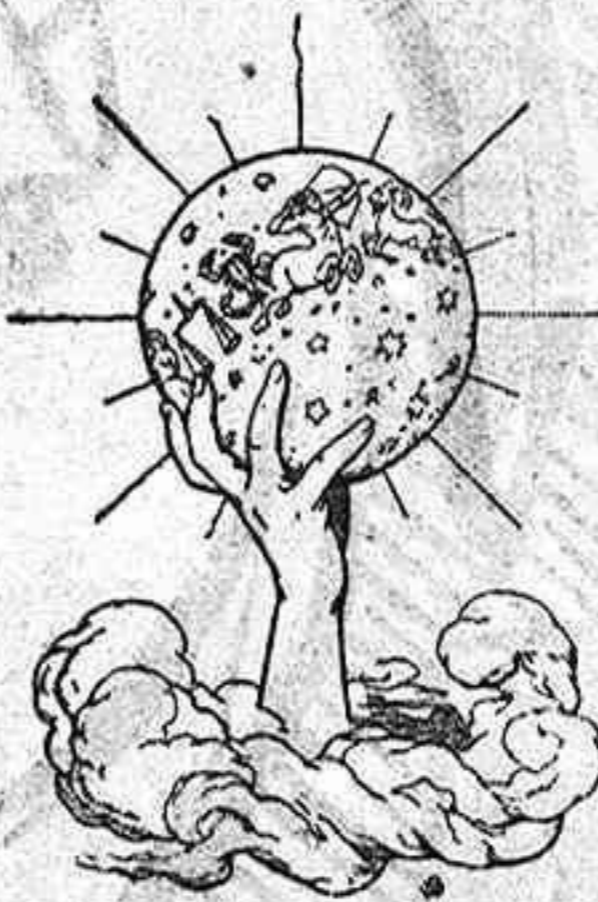
Santoral - Los Calendarios - Almanaque perpetuo - Astronomía - Ferias y fiestas - Las grandes catástrofes de la Naturaleza
Cómo se realiza un film - Cocina - Pensamientos de hombres célebres - Las mujeres en Yankilandia - El arte de preparar un
cocktail - Curiosidades - La verdad acerca del duque de Reichstad - Los puentes de París - La catástrofa del «Dixmude» - La nieve
en Groelandia y en Barcelona - Rahajas y Maharajas - El triunfo del automóvil - La moda femenina - La belleza de las manos - El
ocaso de la ciencia alemana - Resumen diario - Notas de un viajero en el Valle de los Reyes - La tumba de Tut-ank-ament - Los
terremotos del Japón - El centenario de Lord Byron - La muerte de Steinlein - Muertos ilustres del año - Reproducción de cari-
caturas - Curiosidades - anécdotas - Dos relojes históricos - Los calvos y el ácido carbónico - Un servicio ideal de teléfonos

HISTORIA DEL TRAJE

Todos los compradores de

El Año en la Mano

tienen participación a un billete
entero de la Lotería de Navidad

PRECIOS:

A la rústica . . . . Ptas. 1'50

Encuadernado. . . „ 2'—

D'aquí pocs dies:

TENORIADES

Obra de gran èxit d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Talonarios de la Lotería de Navidad

50 hojas, pesetas 0'75

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig
al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet,
ademés 30 cèntims per a certificant. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EN FRANCISQUET CANVIA DE GORRA

—Em sembla que em ve gran!